

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

Циљ и задаци

Циљ наставе страног језика је овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика; развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

Посебан циљ наставе страног језика у средњим стучним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се страни језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну пословну комуникацију у усменом и писаном облику.

Задаци наставе страног језика су да ученици:

- буду оспособљени да у школској и ван школској свакодневници могу писмено и усмено да остваре своје намере, диференцирано и сходно ситуацији;
- продубљују и проширују комуникативне способности и постављају основе за то да страни језик функционално користе и после завршетка свог образовања (током студија, у будућем послу или даљем образовању);
- стекну увид у језичку стварност и буду оспособљени да уоче контрасте и врше порђења у односу на сопствену стварност;
- буду оспособљени да се компетентно и самосвесно споразумевају са људима из других земаља, усвајају норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који уче, као и да наставе, у оквиру формалног образовања и самостално, учење другог и трећег страног језика;
- до краја трећег разреда средње стручне школе савладају први страни језик до нивоа B1+ према Заједничком европском оквиру.

Напомена:

Истичемо да ће степен постигнућа по језичким вештинама варирати, односно да ће рецептивне вештине (разумевање говора и читање) бити на предвиђеном нивоу, док се за продуктивне вештине (говор, интеракција, медијација и писање) може очекивати да буду за један ниво ниже (на пример, B1+ рецептивно, B1 продуктивно).

Комуникативне функције:

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима)
3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.
4. Давање једноставних упутстава и команди
5. Изражавање молби и захвалности
6. Изражавање извињења
7. Изражавање потврде и негирање
8. Изражавање допадања и недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Исказивање просторних и временских односа
11. Давање и тражење информација и обавештења
12. Описивање и упоређивање лица и предмета
13. Изрицање забране и реаговање на забрану
14. Изражавање припадања и поседовања
15. Скретање пажње

16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања
17. Тражење и давање дозволе
18. Исказивање честитки
19. Исказивање препоруке
20. Изражавање хитности и обавезности
21. Исказивање сумње и несигурности

Тематика

III RAZRED
(2 časa nedeljno, 64 časova godišnje)

Opšta tematka

Iz života mladih: druženje, slobodno vreme;

Porodica i društvo: život i običaji; pravila ponašanja u raznim situacijama; odnos pojedinca prema životnoj sredini;

Iz savremenog života i tekovina kulture i nauke naroda nije se jezik uči: zbivanja u svetu; značajniji istorijski događaji; razni vidovi umetničkog i naučnog stvaralaštva; zaštita kulturnog blaga.

Stručna tematika

Za stručnu tematiku predviđa se:

- a) za fond od dva časa nedeljno – do 20% od ukupnog godišnjeg fonda časova;
- b) za fond veći od dva časa nedeljno – do 30% od ukupnog godišnjeg fonda časova.

Školski pismeni zadaci:

- a) po jedan pismeni zadatak u svakom polugodištu za fond od dva časa nedeljno;
- b) po dva pismena zadatka u polugodištu za fond veći od dva časa nedeljno.

SADRŽAJI PROGRAMA

III RAZRED
(2 časa nedeljno, 64 časova godišnje)

I. REČENICA

Složena rečenica

- a) nominalne klauze

Theu all knew that she wouldn't come.

- b) relativne klauze

– restriktivne.

The lady who/that was here yesterday has gone to London.

I've lost the book which/that I bought this morning.

Obratiti pažnju na kontaktne rečenice (izostavljanje relativne zamenice u akuzativu).

– nerestriktivne

My brother Bob, whom you met yesterday, is coming with us. He got lost on Snowdon, which was enveloped in fog.

- v) adverbijalne klauze

– za način i poređenje (R)

She treats me as if I were a child.

– za mesto

Tell me where to go.

– za vreme

Come as soon as you can.

– Inverzija – iza neither, nor, so

She's a real beauty and so is her sister.

I can't swim. Neither can Mary.

I like reading. So does my brother.

II. IMENIČKA GRUPA

1. Član

– Određeni član u priloškim frazama, sa komparativom proporcije, ispred imena zgrada, institucija.

The book is on the table. The more I know him the less I like him. The Empire State Building is in the USA.

– Određeni generički član ispred prideva (etnika) da označi naciju

The Germans wanted to defeat the British but they failed.

– Nulti član uz geografska imena, ispred imenica bed, prison, school, u paralelnim strukturama hand in hand, arm in arm i dr.

Africa, England, Ben Nevis, Greenland, go to bed, go to school

2. Imenice

– Pluralia tantum

scissors, trousers i dr.

– Relativni pluralia tantum oblici

– jeans, glasses i dr.

– Sinkretizam jednine i množine

means, series, species

There has been an interesting series of concerts yesterday. There were several series of lectures at the university last year.

– Nebrojive imenice u funkciji brojivih imenica

Two coffees, please.

3. Zamenički oblici

Zamenice

– Bezlična upotreba ličnih zamenica množine (we, you, they)

They say she left for London a week ago.

– Opšta lična zamenica ONE

One never knows what may happen next.

– Neodređene zamenice some, somebody, someone, something any, anybody, anyone, anything)

Someone is knocking at the door. There was something very pleasing in her eyes. Some like it hot. Did you see anyone there?

4. Pridevi/adjektivali

– Komparativ jednakosti i komparativ nejednakosti (R)

– as + adjective + as; not so/as + adjective + as

She is as tall as her sister. He isn't so/as bad as you may think.

– Participi

a) kao adjektivali

the stolen money, the wounded soldier i dr.

b) u nominalnoj funkciji

The accused stood up.

5. Brojevi

Označavanje nule u različitim kontekstima

– u aritmetici: nought / naught, zero

– u sportu: nil/nothing; love u tenisu

– O (u brojevima telefona, soba i dr.)

III. GLAGOLSKA GRUPA

1. Glagoli

– Vreme i aspekt glagola – obnavljanje

– The Present Perfect Tense Ca značenjem budućnosti

I'll come as soon as I have finished reading the book.

- The Future Perfect Tense (P)

I shall have written the letter by the time you come.

- Nepotpuni glagoli

a) ca infinitivom perfekta

He ought to have done it by now.

It must have been nine o'clock when I came back home.

b) WOULD/USED TO za izražavanje radnje koja ce ponavljala u prošlosti

When we were children we would/used to go swimming every summer.

- Gerund

a) posle izraza (P)

It's no use (crying). I can't help (laughing).

b) posle glagola continue, go on, keep on, avoid, prefer i dr. She kept on talking for hours. She prefers reading to playing tennis.

- Objekat ca infinitivom (P)

They want her to be a dentist.

- Dvočlani glagoli (frazalni i predložki)

- drink up, give in, bring over, call on i dr.

2. Prilozi

- Obnavljanje i utvrđivanje

- Konverzija priloga i prideva - daily, early, fast, pretty...

It is a daily newspaper. It appears daily.

- Prilozi izvedeni sa - 1u, uz promenu značenja.

Ne works hard. Ne hardly works at all.

3. Veznici

either...or, neither...nor

IV. TVORBA REČI

Prefiksi i sufiksi za tvorbu imenica ca: co -dis-, in-,mis-, over-; -dom, -ness, -ful,-ment, -tion, -th

V. FONOLOGIJA

Pomeranje akcenta pri promeni vrete reči (PERmit, perMIT)

VI. LEKSIKOLOGIJA

Idiomi i fraze

VII. LEKSIKOGRAFIJA

Struktura i korišćenje stručnog rečnika, rečnika sinonima

NAČIN OSTVARIVANjA PROGRAMA

Program prvog stranog jezika namenjen je trogodišnjem i četvorogodišnjem obrazovanju i vaspitanju u srednjim stručnim školama i čini zaokruženu celinu sa programom stranih jezika za osnovnu školu, obezbeđujući tako kontinuitet učenja stranog jezika započetog u osnovnoj školi.

Strukturu programa čine:

a) zahtevi i sadržaji koji su zajednički za trogodišnje i četvorogodišnje školovanje;

b) zahtevi i sadržaji koji su diferencirani prema razlikama u fondu časova i ukupnoj orijentaciji datog tipa škole;

- školski pismeni zadaci (za svaki razred po dva pismena zadatka);

- jezički sadržaji (za svaki jezik i svaki razred posebno).

Oblici nastave

Komunikativna nastava stranih jezika se realizuje tako što se primenjuju različiti oblici rada kao npr. rad u grupama i parovima, rad u plenumu ili pojedinačni uz primenu dodatnih sredstava u nastavi (audio-vizuelnih materijala, informaciono-tehnoloških izvora, igara, autentičnog materijala, itd.), kao i uz primenu principa nastave po zadacima (task-based language teaching; enseňanza por tareas, handlungsorientierter FSU...)

Preporuke za realizaciju nastave

U nastavnom procesu neophodno je uskladiti uloge nastavnika, učenika i nastavnih sredstava. Nastavnik mora da dobro odredi koliko vremena na času može da bude potrošeno na frontalna izlaganja i objašnjenja, frontalne aktivnosti kao što su pitanja i odgovori (razlikujući pri tom referencijalna, demonstrativna i test pitanja) kao i na ostale oblike rada.

Nastavnici treba da shvate da su njihovi postupci kojima odražavaju svoje stavove i sposobnosti najvažniji deo okruženja za učenje i usvajanje jezika. Stoga je neophodno da nastavnik prida značaj:

- veštinama podučavanja;
- veštinama organizovanja rada u učionici;
- sposobnostima da sprovodi istraživanja prakse i da razmišlja o svom iskustvu;
- stilovima podučavanja;
- razumevanju testiranja, ocenjivanja i evaluacije i sposobnostima za njihovo sprovođenje;
- znanjima i sposobnostima da predaje sociokulturne sadržaje;
- interkulturnim stavovima i veštinama;
- znanjima o estetskoj vrednosti književnosti i sposobnostima da razvije takvo razumevanje kod učenika;
- sposobnostima za individualizaciju rada u odeljenju u kojem nastavu pohađaju tipovi učenika s različitim sposobnostima za učenje.

Ovi relevantni kvaliteti i sposobnosti se najbolje razvijaju kada nastavnik:

- nadgleda, prati rad i održava red u učionici;
- stoji na raspolaganju učenicima i pruža im individualne savete;
- preuzme ulogu supervizora i facilitatora uvažavajući primedbe u vezi sa njihovim učenjem, reagujući na njih i koordinirajući njihove aktivnosti.

Stoga se u nastavi stranih jezika preporučuju sledeće aktivnosti kojima se garantuje najefikasnija realizacija nastavnog programa, i to su:

- slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstom koji čita nastavnik ili koji učenici čuju sa zvučnih zapisa;
- rad u parovima, malim i velikim grupama (mini-dijalozi, igra po ulogama, simulacije, itd.);
- manualne aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu ili roditelje i sl.);
- debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- usklađivanje Programom predviđene gramatičke građe sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- evaluacija (formativna koja se sprovodi tokom godine i služi usmeravanju daljeg toka nastave i sumativna na kraju godine koja ukazuje na ostvarenje ciljeva i zadataka) i samoevaluacija (jezički portfolijo) učeničkih postignuća.

Važan cilj u učenju stranog jezika u srednjim stručnim školama je ovladavanje jezikom struke, i to u onolikoj meri koja je neophodna da se jezik koristi radi informisanosti i osposobljenosti za jednostavnu komunikaciju u usmenom i pisanom obliku na stranom jeziku. Taj segment nastave stranog jezika koji se progresivno uvećava od 20 do 50% tokom trogodišnjeg odnosno četvorogodišnjeg obrazovanja mora da bude jasno definisan i u skladu sa ishodima vezanim za kvalifikacije struke.

Neophodno je da stručna tematika koja se obrađuje na stranom jeziku prati ishode pojedinih stručnih predmeta i bude u korelaciji sa njima. Realizacija nastave jezika struke se mnogo više ogleda u razvijanju receptivnih nego produktivnih veština jer je svrha učenja stranog jezika, u prvoj liniji, usmerena na to da se učenici osposobe da prate određenu stručnu literaturu u cilju informisanja, praćenja inovacija i dostignuća u oblasti struke, usavršavanja i napredovanja. Stoga je spektar tekstova koji se preporučuju veliki: šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalogi, programi sajamskih aktivnosti i sl. Veoma je bitno u radu sa takvim tekstovima odrediti dobru didaktičku podršku. Dobro osmišljeni nalozi upućuju na to da određene tekstove, u zavisnosti od težine i važnosti

informacija koje oni nose, treba razumeti globalno, selektivno ili pak detaljno. Produktivne veštine treba ograničiti na strogo funkcionalnu primenu realnu za zahteve struke. To podrazumeva pisanje kratkih poruka, mejlova u okviru poslovne komunikacije (porudžbenice, reklamacije, zahtevi, molbe) i vođenje usmene komunikacije koja omogućava sporazumevanje na osnovnom nivou bilo u direktnom kontaktu sa sagovornikom ili u telefonskom razgovoru.

OBRAZOVNI STANDARDI NA KRAJU IV RAZREDA

SLUŠANJE

Učenici mogu na ovom nivou mogu da razumeju glavne poruke i detalje neke izjave ako se radi o temama koje su u skladu sa interesovanjima i uzrasnim karakteristikama. Oni su u stanju da iz medija izdvoje bitne informacije kada se radi o aktuelnim događajima i temama iz njihovog domena interesovanja odnosno struke.

Učenik može da:

- razume opširnija uputstva i objašnjenja (npr. u situacijama takom nastave) i da ih primenjuje;
- prati razgovore u svakodnevним situacijama kada se priča o poznatim temama; da bi bio siguran u razumevanje može da sagovorniku uzvraća pitanja i moli za objašnjenje;
- razume saopštenja vezana za orijentaciju i snalaženje u prostoru i svakodnevne situacije (npr. na telefonu) i reaguje na adekvatan način;
- razume najave preko razglasa, izdvaja bitne i relevantne informacije iz njih i ponaša se u skladu sa njima;
- izdvoji najvažnije iskaze iz snimljenih radio i TV emisija – pod pretpostavkom da ih mogu više puta čuti i gledati – kada se radi o poznatim temama; u stanju je da sadržaje svojim rečima prepriča, sumira i komentariše;
- prilikom slušanja primenjuje jedan prošireni repertoar strategija recepcije (npr. kritičko slušanje, procenjivanje prilikom slušanja, slušanje sa zadovoljstvom).

GOVOR

INTERAKCIJA

Učenici mogu na ovom nivou da bez pripremanja učestvuju u razgovoru o poznatim temama i sadržajima koji ih interesuju i pri tom obrazlažu svoje lično mišljenje i reaguju na mišljenje drugih.

Učenik može da:

- izrazi osećanja (kao npr. iznenađenje, radost, tugu, bes i ravnodušnost) i reaguje na odgovarajuće emotivne reakcije;
- opiše sopstvene ciljeve, nadanja, snove i reaguje kod drugih na iste;
- da započne razgovor ili diskusiju, vodi ih, prihvata ili odbija mišljenje drugih;
- da u intervjuu navede konkretne informacije i reaguje na spontana pitanja ili vodi pripremljeni intervju i postavlja spontano dodatna pitanja;
- primenjuje jezička sredstva adekvatna sagovorniku i situaciji;
- koristi retoričke strategije (forme učtivog obraćanja, povratna pitanja, pojednostavljenja, rekonstrukcije, neverbalna sredstva).

MONOLOŠKO IZLAGANJE

Učenici mogu na ovom nivou da pred publikom govore uz pripremu o temama iz oblasti njihovog iskustva i interesovanja, opisujući relevantne sadržaje i/ili procenjujući ih. Mogu da pričaju priče i izveštavaju o događajima i o saznanjima poštujući određeni logički tok.

Učenik može da:

- izvede pripremljenu prezentaciju u vezi sa poznatom temom i pritom globalno objasni osnovne aspekte;
- izvesti o sopstvenim saznanjima i opiše sopstvena osećanja i reakcije;
- izveštava o realnim događajima;
- koristi strategije za formiranje i strukturisanje jezičkog izlaganja (npr. uvodne i zaključne formulacije, ključne reči);
- da istakne značaj određenih izjava prigodnom gestikom i mimikom ili naglašavanjem i intonacijom.

ČITANJE

Učenici mogu na ovom nivou da samostalno čitaju, razumeju i procenjuju različite tekstove koji se odnose na oblasti njihovih interesovanja, struke i iskustva.

Učenik može da:

- razume kompleksnije zahteve i diferencirane sažetke gradiva tokom nastave;
- čita i razume informativne, argumentacione, apelativne tekstove (npr. uvodi, brošure, pisma čitalaca, mejlovi, blogovi, omladinski časopisi ili školske novine, veb stranice za mlade) kao i duže, čak i nešto kompleksnije stručne tekstove o poznatim temama;
- proširi repertoar strategija čitanja (kritičko, procenjujuće čitanje i čitanje sa uživanjem).

PISANJE

Učenik na ovom nivou može da napiše ili sažme kraći tekst o poznatim temama i sadržajima koji ih interesuju koristeći jednostavne faze i rečenice.

Učenik može da:

- sastavi lično saopštenje (kratko pismo) u kojem se zahvaljuje, izvinjava, dogovara ili odgovara na pitanje;
- jednostavnim jezičkim sredstvima izveštava o interesantnim događajima, opisuje svoje hobije i interesovanja i da druge pita o istim tim stvarima;
- proširi date tekstove, dopuni, preinači ili pak da sastavi tekst prema datom modelu;
- ono što je čuo, pročitao, video ili doživeo reprodukuje kratkim i jednostavnim rečenicama i iznese svoje mišljenje i zapažanje u vezi sa tim.